

Transkripsjon av podkast fra Skeivt arkiv:

Studentersamfundets møte i 1965.

(del 2 av 3)

Arne Heli (1924) var den første i Norge som sto offentlig frem som homofil. Dette skjedde på et møte i Studentersamfundet i Oslo i 1965, foran flere hundre frammøtte.

Debattmøtet ble arrangert med utgangspunkt i en bok som ble publisert året før i Sverige. «De seksuelle minoriteter» av Lars Ullerstam vakte stor oppmerksomhet i de nordiske landene og dro fullt hus denne kvelden i Studentersamfunnet.

Arkivverket har digitalisert opptaket fra møtet som varte i flere timer. Vi har valgt å publisere deler av møtet over tre episoder. Først forfatteren Ullerstams innlegg, så de tre opponentene, blant andre Arne Heli, og til slutt tredje del med noen av debattinnleggene.

Lengde: 41 minutt:

Arne Heli/Ivar Selholm:

Tre venner ble tilrådt kastrasjon som en grei og hurtig løsning på problemet.

(Jingle starter)

Bjørn André Widvey, Skeivt arkiv:

Du hører på podkasten Skeiv historie fra Skeivt arkiv ved Universitetet i Bergen. Mitt navn er Bjørn André Widvey.

(Jingle fortsetter)

– Mitt virkelige navn må ikke under noen omstendighet røpes, verken i pressen eller på møtet.

Det var Arne Helis betingelse for å delta i en debatt om homofili i studentersamfundet i Oslo i 1965. Han brukte psevdonymet Ivar Selholm og ble den første i Norge som sto offentlig fram som homofil.

Debattmøtet ble arrangert med utgangspunkt i en bok som ble publisert året før i Sverige: «De seksuelle minoriteter» av Lars Ullerstam. Boken vakte stor oppmerksomhet i de nordiske landene og dro fullt hus denne kvelden i Studentersamfunnet.

Opptaket fra møtet varer i flere timer. Vi har valgt å publisere deler av møtet over tre episoder. I første del hørte vi forfatteren Ullerstams innlegg. Her i andre del, skal du få høre de tre opponentene, Arne Heli, Finn Carling og studentprest Bryne.

Arne Heli hadde på dette tidspunktet i flere år vært en sentral person i DNF-48, organisasjonen for homoseksuelle i Norge. Organisasjonen hadde vært svært diskret og hemmelig, men Arne Helis, eller Ivar Selholms, innlegg denne kvelden kan ses som et startskudd for de homofiles kamp i full offentlighet.

Ordstyrer:

Vi har tre opponenter mot Ullerstam. Det er Ivar Selholm, forfatteren Carling, studentpresten Bryne. Vi ønsker alle tre velkommen. Vi ønsker at dette skal være motstand mot Ullerstam. Hver av dem skal ha ti minutter innlegg. Vi begynner med Selholm. Vær så god.

Ivar Selholm (Arne Heli):

Ærede tilhørere.

Omkring 3% av landets befolkning, det vil si cirka 60.000 mennesker, kvinner og menn, er homofile og tilhører således en seksuell avvikerguppe.

Professor Gabriel Langfeldt hadde et innlegg i Dagbladet i går, hvor han hevdet at norske psykiatere, psykologer og sosiologer går inn for å bibringe folk et mer humant syn på seksuelle avvik.

Men de 60.000 kvinner og menn som jeg nevnte ovenfor, merker lite eller intet til dette arbeidet.

Homoseksualitet er fortsatt belagt med tabuer her i landet og i store deler av den vestlige verden.

Hva vil det egentlig si å være homofil i Norge, anno 1965? Jeg skal prøve å komme med en liten orientering.

Vi er ikke så få personer med denne legningen, som jeg har snakket med i årenes løp. Et felles trekk hos dem alle har vært den sterke avsløringsfrykten.

Jeg har spurt meg selv om det ligger noen realitet bak denne frykten?

Og jeg har funnet ut at svaret i de aller fleste tilfeller må bli et ubetinget ja.

Det er en realitet og en kjensgjerning at forholdene på en vanlig arbeidsplass ville bli utholdelige for den homofile, dersom hennes eller hans legning ble allment kjent.

Vedkommende ville bli utsatt for så mange spydigheter, så mye sjikane og dyp forakt fra kollegers side, at det alene ville være nok til å bringe en mann til å forlate jobben. Hvis sjefen ikke straks hadde tatt ham på porten.

Og man kan for eksempel lett tenke seg det rabalder som ville oppstå på en folkeskole dersom det kom ut at en av lærerne var homofil. Hvordan ville ikke da barnas foreldre straks blande sammen begrepene pedofili og homoseksualitet? Selv om skolemannen slett ikke følte seg tiltrukket av personer som var yngre enn ham selv?

Han kunne være et etisk høytstående individ, en glimrende pedagog. Men like lite ville hjelpe hans karriere som lærer ville være definitivt slutt.

Videre ville homofile som ble avslørt, risikere at mangeårige vennskap opphørte eller døde bort i demonstrativ stillhet. At kamerater og bekjente ignorerte ham.

Ja, kanskje ville han til og med oppleve å bli uglesett av sin egen familie.

Det finnes selvsagt homofile innen alle yrkesgrupper. Statstjenestemenn i toppstillinger, høye militære. Kontorister, bønder og arbeidere. Så lenge deres homofile legning ikke blir kjent, går det bra, men skulle den bli kjent, ville så godt som hele samfunnet fordømme ham.

Og dersom han skulle ta en slik situasjon innover seg, ville det være langt mer enn et menneske kunne klare å bære.

Og dette utgjør det reelle grunnlag for den homofiles avsløringsfrykt.

Det skal helst ikke snakkes eller skrives om homoseksualitet. Hverken offentlig eller privat. Problemet blir stort sett tiet i hjel.

Finn Grodals bok ble av toppledelsen i nrk nektet omtalt, til tross for at en kjent og habil psykolog hadde sendt inn og fått godtatt i programavdelingen en anmeldelse av verket.

NRK har til dags dato ikke hatt mot til å ta opp problemet homoseksualitet, mens både Sveriges og Danmarks radio har hatt flere programposter om emnet.

I Danmark, har man for eksempel hatt en halv times omtale og kritikk av Grodals bok, og man har også intervjuet homofile foran mikrofonen.

Begge lands radiosjefer ble selvsagt utsatt for kritikk, men de var sterke nok til å bære denne.

Når vil nrk våge å komme etter? Det er meget vanskelig å få anbragt saklig opplysende artikler om homoseksualitet i den konservative eller kristelig orienterte presse.

Forsøk har vært gjort, men stoffet er kommet i retur.

En av Norges største aviser nektet å bringe en fagmanns anmeldelse av «Vi som føler annerledes» med den begrunnelse at man ikke ville sjokkere sine lesere med et slikt emne.

Fra homofilt hold har det vært gjort forsøk på å komme i kontakt med psykologer, for om mulig å få dem interessert i emnet.

Enkelte har sagt seg villige, men etter betenkningstid har de trukket seg tilbake. Formodentlig av redsel for at folk skulle tro at de selv hadde en rem av huden, ettersom de var interessert i emnet.

Hvordan står det så til med landets psykiatere? Jeg skal her komme med noen eksempler på hva en homofil kan bli møtt med dersom han i sin nød oppsøker en av disse.

Tre venner ble tilrådt kastrasjon som en grei og hurtig løsning på problemet. Og dette av tre forskjellige leger.

Det skulle være unødvendig å komme nærmere inn på hvilke uhyre sjokkerende og deprimerende virkning dette hadde for de personer som var oppsøkte det de trodde var fagfolk med evne til å forstå og hjelpe dem i den i deres vanskelige livssituasjon.

En psykiater rådet ved første gangs konsultasjon en homofil til å gifte seg for derved å få løst hele problemet greit og enkelt en gang for alle.

(latter)

Denne psykiateren røpet etter mitt syn en utilgivelig ansvarsløshet.

Han rådet faktisk et menneske til å utnytte et annet individ, en kvinne som ikke ante noe om at mannen som fridde til henne følte seg tiltrukket av personer av sitt eget kjønn, og at hun kun skulle være en slags redskap for ham til å komme over på den riktige siden.

En annen ting er selvsagt at et slikt råd viser en hårreisende uvitenhet om den homofile legnings natur.

Skulle man kunne helbredes for homofili på denne enkle måten, ville homoseksualiteten jo bare utgjøre... Ville ikke homoseksualiteten utgjøre noe problem i det hele tatt.

Et ekteskap mellom en rent homofil mann og en heterofil kvinne, er på forhånd praktisk talt dømt til å bli mislykket.

Og vil bli skjebnesvangert for begge parter, for ikke å tale om hvilken ulykke det kunne bli for eventuelle barn.

En annen fikk det råd fra en annen psykiater, at han bare skulle holde opp og være homofil.

(latter)

Rådet som sikkert ble betalt dyrt nok, kunne være gitt av enhver person som ikke hadde det ringeste kjennskap til homoseksualitet. Men når det blir gitt av en person som kaller seg fagmann på sjel-behandling, er det intet mindre enn ufattelig.

Og hadde jeg ikke hatt denne historien fra en pålitelig kilde, hadde jeg nektet å tro at en psykiater kunne avsløre en så total uvitenhet om sin egen fagkrets.

Disse eksemplene er ikke ment som et angrep på psykiatere og psykologer i sin alminnelighet. Jeg har kun benyttet dem som eksempler på hvor stor uvitenhet man kan møte i de kretser og hvilke sjokkerende opplevelser det må være for den homofile å bli møtt med så liten forståelse og ansvarsfullhet fra dette hold.

Personlig kjenner jeg eller vet om psykologer og psykiatere som kan vise en meget stor innlevelsesevne som har studert problemet inngående, og som derfor kan være til stor hjelp for en person med en sjelelig konflikt.

Ja, den kristne homofile er kanskje i en vanskeligere situasjon enn noen annen i denne gruppen.

Jeg har snakket med enkelte troende homofile. Kirkens fordømmende holdning til homoseksualitet betyr selvsagt for dem en belastning som bare de færreste utenforstående formår å sette seg inn i.

Enkelte geistlige kan nok akseptere det faktum at selv kristenfolket kan ha en annen legning, men de angivende ble alltid møtt med kravet om total avholdenhet.

Dette vil i praksis si at den kristne homofile også bør avholde seg fra kontakt med likesinnede for å unngå fristelsen til å synde.

Han blir altså i realiteten gående helt kontaktløst, og må bære kors uten håp om noen gang å tilfredsstille sin type behov for kontakt med personer som har de samme problemer som han selv.

Det er også en annen side ved homofile problem som jeg må ta med her. Den invertertes vanskeligheter med å få kontakt med likesinnede.

Bare det å oppspore og komme i kontakt med følelsesfeller byr på vanskeligheter, som i mange tilfeller må være uoverstigelige.

Jeg sikter her først og fremst til de som bor på landet eller i en småby. I og med at den homofile skjuler seg for omverdenen, skjuler han seg også for sine egne.

Jeg har snakket med folk på 50, 60 år som aldri tidligere har vært i kontakt med en følsom felle og som ikke har betrodd seg om sin legning til et eneste levendesjel.

Ingen homofil kan vel unngå i årenes løp å komme i kontakt med personene han vet eller føler hører til hans art. Men derfra og til å bryte isen og snakke ut, vil det som regel være et meget langt sprang.

For dem som bor i en storby, stiller problemet med seg noe annerledes. Forutsatt at de ikke er altfor frittstående, eller innstiller seg på å fullstendig resignasjon, for eksempel av religiøse grunner, vil de før eller senere komme i kontakt med likesinnede.

De venner som da så smått om senn begynner å dukke frem, vil dessverre bare sjelden slumpe til å kunne dekke et behov for alminnelige, sjelelig og åndelig kontakt på en tilfredsstillende måte.

Og jeg må også til slutt komme med et annet sentralt punkt, nemlig den homofiles følelseliv.

Det er dessverre en utbredt misforståelse at en homofil mann ene og alene går rundt med et fysisk begjær etter en annen mann. Dette er en fullstendig feilvurdering av homofile.

Den inverterte har selvsagt det samme behov for sjelelig kontakt med et annet individ, som den heterofile.

Og i denne forbindelse vil jeg gjerne si at etter å ha lest herr Ullerstams bok og hørt ham i dag, så virker på meg som om legen prøver å avskille det seksuelle fra det rent menneskelige, at han betrakter det som to forskjellige faktorer som ikke har noen innbyrdes sammenheng.

Ordstyrer:

Vi takker Ivar Selholm og nå gir vi ordet til forfatteren Finn Carling. Vær så god.

Finn Carling:

Det faller naturlig for meg å fortsette der Ivar Selholm slapp. Man kunne nesten tro at dette var planlagt, så vel ... Nå avsluttet han i forhold til hva jeg hadde tenkt å si. Men det er ikke.

Men først et par ord. Først et par ord om de vanskeligheter som er forbundet med en debatt som denne.

For det første så er det litt vanskelig å skille mellom det man kjenner til av Ullerstams synspunkter fra hans bok og det som kom frem i foredraget. Og man må derfor ha meg tilgitt om jeg ikke helt klarer å holde boken utenfor.

Det andre er at det som Ullerstams helt riktig sier, selvfølgelig er et emne som er forbundet med så mange fordommer og så mange synspunkter, at selv den som har forsøkt å sette seg inn i det på et mer saklig grunnlag, kan være litt i tvil om hvor sakligheten ender, og fordommen begynner.

Ja, em.

Dessverre må også mitt lille innlegg, vesentlig befatte seg med homoseksualitet. Det skyldes at jeg ved siden av mitt vanlige forfatterskap har hatt et forsknings stipendium der jeg har forsøkt å følge opp mitt arbeide med avvikere, og da falt det meg naturlig også å henvende meg til den homofile gruppen.

Det som gjør inntrykk på en når man kontakter homofile, det er nettopp det som Selholm avsluttet med: Det er lengselen etter menneskelig kontakt.

Det er ensomheten og fortvilelsen, også hos de mennesker som i grunnen har ganske rik anledning til seksuell kontakt.

Det er med andre ord slik at seksuell kontakt slett ikke nødvendigvis fører til en tilsvarende glede og kjærlighetsopplevelse. Det er ikke alltid lett å se en direkte sammenheng der.

Så vidt jeg forstod Ullerstam.... og da særlig på bakgrunn av hva han skriver om dette i sin bok. Så er mennesket født med eller har ervervet seg... Det er et interessant og uklart punkt for Ullerstam... en såkalt driftsprofil. Det vil si som han sier i sin annen tese, nemlig

forskjellige behov for hvert enkelt menneske som må tilfredsstilles, for at det skal ha glede av sitt seksualliv.

Det er vel en påstand, Ullerstam, som egentlig ikke skiller seg så forferdelig meget fra de påstander som De flittig angriper når det dreier seg om folk fra annet hold.

For (det) andre. Ullerstams mulige erfaring, så er denne, hvis man må bruke det ordet driftsprofil, så kan det lett bli en fiksering, et bestemt mønster som meget vel kan oppfattes som forårsaket av psykiske forhold. Altså sjelelige konflikter og konflikttilstander. Og jeg har vanskelig for å se at en slik driftsprofil for hvert enkelt menneske, skulle være den naturlige forklaringen på de seksuelle avvikene.

Siden det er kort tid, så vil jeg bare påstå, for å bli i den usaklige form, at det... de seksuelle avvik vel godt kan tenkes å være betraktet som ubevisste løsninger på sjelelige konfliktsituasjoner.

Og når jeg tror dette, så er det blant annet fordi jeg i dette lille, skal vi si forfatter forskningsarbeidet, så har jeg støtt på så mange andre symptomer hos homofile, som deres rastløshet, deres labilitet, deres begrensede behovsmønster, identitetskonflikter... Som sier meg at det må være noe som ledsager eller noe som tyder på en konfliktbakgrunn av sjelelig art.

Jeg vil ha bare kort tilføye at jeg er fullt klar over at fagfolk er dypt uenig om dette.

Det er underlig å snakke om grupper homofile fordi det finnes så ubegripelig mange varianter. Det var noe av det som slo meg mest, at man sto overfor så mange varianter at det ble vanskelig å finne noen særlig fellesnevner, da bortsett fra denne spesielle særegenhet at den homofile vil ha tiltrekning til mennesker av samme kjønn.

Og faktisk blir på den måten skillet mellom dem heterofile og den homofile etter hvert nokså betydningsløst, fordi man finner forbløffende mange mennesker innen den heterofile fløy som vel sitter med de tilsvarende fikseringer og tilsvarende begrensninger og tilsvarende labilitet, men fordi de er lykkelige nok til at det går inne i det vanlige normmønsteret, så slipper de letvint igjennom.

At samfunnets holdning, at den intoleranse, slik som Ullerstam har påpekt, at den er skadelig, må være hevet over enhver tvil.

Den er jo ikke bare til skade for den enkelte avviker og avvikergruppe, men jeg tror den er dypt skadelig for samfunnet som helhet, fordi den, nær sagt gjør oss blind for disse problemer i oss selv, i blant alle mennesker.

Jeg tror den skaper en kunstig mur med såkalt normal på den ene side, såkalt unormal på den andre siden.

Jeg tror det er usedvanlig uheldig. At det er usedvanlig uheldige konsekvenser av denne intoleransen.

Jeg vil gjerne, for å ha noe konkret å holde oss til. Det har vært svært lite konkret... Så ser jeg med den største forventning i øynene, en lovforandring som ville gjøre det slik at de

eventuelle forseelser som ble begått, ikke på noen måte ble betraktet fra en moralsk synsvinkel og at de seksuelle handlinger i seg selv ikke hadde den ringeste betydning. Men at det som man eventuelt rettet oppmerksomheten mot var den vold som ble begått... Det er noe meget uhyre sjeldent når det gjelder seksuelle avvikere... Eventuelt den tvang som ble som ble utført, eller den form for utnyttelse av mennesker som ikke var i stand til å vurdere situasjonen....

At man fikk det hele overflyttet til et vanlig vurderingsplan, slik som vi vurderer alminnelig menneskelig handlinger der man ikke er belastet med fordommene i forbindelse med seksualitet og moral.

Men for å oppnå denne toleranse trenger jeg ikke, trenger jeg ikke nødvendigvis som Ullerstam å betrakte det som normalvarianter, betrakte seksuelle avvik som normalvarianter. Jeg kan utmerket godt oppfatte seksuelle avvik som mulige følger av psykiske problemer uten at min toleranse av den grunn behøver å være mindre.

Jeg synes at samfunnet skulle vise toleranse overfor avvikende mennesker. Uansett om dette var medfødt eller ervervet av psykisk eller annen vei.

For å da komme avvikerne i møte, så ville jeg i den utstrekning det var mulig, hjelpe dem til å få en lykkelig tilværelse med det tillegg av menneskelighet som Ivar Selholm antydte. Det ville man oppnå hvis toleransen ble større.

I den utstrekning det var mulig, men der er jeg altså til viss grad enig med Ullerstam, vil jeg også prøve å hjelpe på... at man kan bruke et sånt uttrykk... å helbrede de seksuelt avvikende, i den grad det over hodet var mulig.

Det mener man er ytterst problematisk.

Og nettopp fordi denne situasjonen med de seksuelle avvik er så problemfylt, så vil jeg sørge for å få et samfunn som både forsøkte å forhindre de seksuelle avvik ved en større toleranse, en bedre seksualmoral, en mer frisinnet seksualmoral og ved en større mentalhygiene i sin alminnelighet.

Man ville dermed oppnå ikke bare, tror jeg, færre seksuelle avvik, seksuelle avvikere... Man ville også oppnå enda større bredde, en større fleksibilitet hos vanlige mennesker og deres seksualliv.

(applaus)

Ordstyrer:

Vi takker Finn Carling og neste er studentpresten Torstein Bryne som skal ha ordet.

Vær så god.

Studentprest Torstein Bryne:

Det er første jeg gjerne vil si, er at vi har for oss et viktig emne som i vårt samfunn har krav på å bli behandlet med oppmerksomhet og med alvor.

Spørsmålet er dernest: Danner det foredraget vi nå har hørt, og den boken som ligger til grunn for det, utgangspunktet for en slik behandling?

Jeg har lest doktor Ullerstams bok og hørt hans foredrag her i kveld med dette spørsmålet.

Er det mulig at vi kan finne utgangspunktet for en dialog om dette spørsmålet på tvers av livssyn og fagområde, en dialog som kan gjøre en meningsutveksling fruktbar.

Eller vil resultatet bare bli at vi konstaterer forskjellen i livssyn og menneskesyn og de moralske konsekvensene av dette.

Og så deklarerer konklusjonene på de respektive syn, og så forhåpentligvis i saklighetens navn går inn for å interpretere hverandre riktig.

Jeg har lyst til å forsøke det første, nemlig i det doktor Ullerstam har gitt uttrykk for i sin bok og gitt sitt foredrag, å finne et utgangspunkt for en slik dialog.

Jeg velger da noen linjer fra avslutningen av hans bok gjengitt etter den norske utgaven, og jeg siterer: Vi mennesker, skriver doktor Ullerstam, er alle små kryp som er kastet ut i et veldig kosmos på en liten planet uten å vite hvorfor. Og vi blir alle tilintetgjort innen kort tid. Våre vilkår er harde, og vi er alle utsatt for en plagsom angst, til tross for de religiøse bekvemmelighets innretningene.

Angst for mørket, intetheten og uendeligheten bak og foran denne lille episoden som kalles liv.

Menneskets tilværelse har en dyster innramming. Vår eneste trygghet er at vi deler de samme elendige forhold. Vi har hverandre, og vi har litt selskap i livsperioder. Sitat slutt.

(spredt applaus)

Da jeg leste disse ordene ble jeg grepet av dem. Selv om jeg selvfølgelig ikke deler et slikt livssyn.

Nå har jeg lyst til å dreie ordene i en litt annen retning og stille følgende spørsmål: Ligger det ikke i forlengelsen av disse tankene, kimen til den erkjennelse om menneskelivet, at det seksuelle må bli noe mer enn det doktor Ullerstam tilsikter?

Kan vi i det hele tatt tale om det å ha hverandre, uten at dette forholdet blir et virkelig jeg/du forhold?

Overført på det erotiske området er det mulig å skille de seksuelle følelser fra personligheten for øvrig, og så la den utfolde seg upersonlig, mekanisk?

Er ikke summen av vår erkjennelse, fra Salomos høysang til David Hubert Lorence, at det seksuelle bare når sin oppfyllelse når jeg bruker det slik at mitt jeg transcenderer mot et annet jeg?

Videre: Er ikke nettopp kjønnslivet gitt oss som den største mulighet til å oppnå et transcendent forhold mellom to mennesker av forskjellige kjønn?

Et virkelig jeg/du forhold.

Eller som Bibelen sier dem at de to skal være ett kjød.

Dernest: Er det ikke også en bred erkjennelse, at en upersonlig seksuell aktivitet, et jeg/det forhold, øker følelsen av ensomhet og skaper ikke glede og lykke, men tomhet og depresjon i det menneskelige sinn?

Hvis dette er riktig, så hjelper man hverken den erotiske majoritet eller de erotiske minoriteter ved å anbefale en upersonlig uforpliktet tilfredsstillelse.

For det ligger i den erotiske funksjonen at den er skapende, både ved at en tjener forplantningen og ved at den skaper et åndslegemlig fellesskap hvor de to kjønn utfyller hverandre.

I parentes bemerket: det legemlige er en like fullverdig del av mennesket som det åndelige.

Noen annen mulighet for å virkeliggjøre det fellesskap det her har forsøkt å skissere, kort som det må bli, har vi hittil noen annen mulighet til å virkeliggjøre dette fellesskapet enn gjennom det monogame livsvarige, forpliktende ekteskap mellom mann og kvinne har vi hittil ikke sett utformet.

Og noen annen vei til fullbyrdelse av seksuallivet kan kirken like lite vise i dag som den kunne for nittenhundre år siden.

Men så er fremdeles spørsmålet tilbake: hva så med de erotiske minoritetene?

Jeg går her ut fra. Jeg går her ut fra. At det selv med den beste terapi. Vil det foreligge en del tilfeller, hvor det ikke er tilrådelig å anbefale ekteskap.

Jeg har selv ikke forutsetninger og ikke erfaringsmateriale for å ta opp en diskusjon om begrepet terapi på dette området, men jeg forutsetter at dette spørsmålet som både doktor Ullerstam og Finn Carling var inne på, må bli gjenstand for debatt i den meningsutveksling som nå skal følge, og jeg tillater meg å håpe at dette spørsmålet vil bli tatt opp av fagfolk.

Men la det da her for det første været slått fast: Når vi altså blir stående ved denne konklusjonen, at det selv med den beste terapi vil foreligge en del tilfeller hvor det ikke er tilrådelig og anbefaler ekteskap. La det da for det første her være slått fast at det ut fra et kristent syn, under alle omstendigheter er en alvorlig og en forferdelig synd og se ned på et menneske som av en eller annen grunn er annerledes.

Dernest: I vårt menneskelige fellesskap er det bruk for alle. Det er vårt ansvar, og her er vi skyldige alle sammen for at ikke vi har gjort nok.

Det er vårt ansvar at vi former et samfunn hvor mennesker med erotiske vanskeligheter føler at de blir betraktet som fullverdige mennesker.

For når all terapi er forsøkt, kommer øyeblikket da det er nødvendig å si til et eller annet menneske, kanskje flere, kanskje mange, jeg vet ikke, med erotiske vanskeligheter: Ditt lodd i livet vil bli å leve enslig og avholdende.

(et øyeblikks pause, stille i salen)

Men da må vi samtidig, når vi sier dette, si til oss selv: Vårt ansvar er at det enslige liv, minst mulig skal føles som et ensomt liv.

Samfunnet vil alltid trenge innsatsen fra dem som lever enslig. Selvsagt kan det ikke minst innenfor de erotiske minoriteter oppstå personlige konflikter av et slikt omfang at et alminnelig liv i samfunnet ikke lar seg gjennomføre.

Men det går an å appellere til menneskelig selvkontroll og offervilje, og i mange tilfeller går det an å appellere med et godt resultat.

Forutsetningen for denne appell er at samfunnet gir klart uttrykk for at det forstår og respekterer de vanskeligheter erotiske minoriteter har å kjempe med.

Og så gjelder det her som ellers, hver gang vi blir stående over på et tilfelle hvor det har lyktes å transformere en personlig konflikt til selvforglemmende og uselvisk og selvoppofrende innsats til andres beste, til samfunnets beste, at vi bøyer oss i respekt og dypeste beundring. Takk.

Ordstyrer:

Vi takker. Vi takker de tre innleiderne i kveld for at de kunne komme opp hit og diskutere deres problemer.

Vi må ta hensyn til uansett hva fagmenn sier, at det foreligger et stort ansvar over for oss alminnelige mennesker.

Kanskje innleiderne og Lars Ullerstam skulle nevnt noe om hva skjer med en mann som møter en homofil for første gang i hans liv? Hvilken psykologisk virkning er det? Er det noen grunn for at en mann som møter en homofil for første gang blir så fornærmet at han går hele livet og tenker over dette og bygger opp et hat, som Selholm kom inn på? Og vi håper at samtlige her, kan i kveld forstå den avvikendes forhold i et samfunn, og vi takker alle tre igjen. Takk.

Bjørn André Widvey, Skeivt arkiv:

Siste og tredje episode fra dette møtet inneholder noen av debattinnleggene som fulgte.